

Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Öregrunds skola och fritidshem
2024

Innehållsförteckning

Inledning	s.3
Vision	
Lagstiftning	
Definitioner	
Barnkonventionen	
Skolans arbete	s.4
Främjande arbete	
Förebyggande arbete	
Åtgärdande arbete	
Ansvar och delaktighet	s.6
Elever	
Skolpersonal	
Mentor	
Elevhälsa	
Skolledning	
Kartläggning och nuläges analys	s. 6
Skolans och fritidshemmets nulägesanalys	
Elevernas åsikter och tankar	
Mål och uppföljning	s. 8
Uppföljning prioriterade mål 2023	
Prioriterade mål 2024	s.10

Inledning

Öregrunds skola är en F-6 skola med skola och fritidshem i samma lokaler. Skolan består av cirka 170 elever. Skolan är organiserad i fyra spår. *Piren* som består av förskoleklass-åk 1, *Bryggan* åk 2-3 och *Kajen* åk 4-6. Därutöver finns ett elevhälsoteam som består av specialpedagog, speciallärare, skolsköterska, och skolkurator. Skolan och fritidshemmet leds av rektor.

Planen omfattar Öregrunds skolas främjande, förebyggande och åtgärdande arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling under 2024 samt en utvärdering av föregående års plan. I planen räknas fritidshemmet in som en del av skolan och benämns inte fristående i det som är gemensamt för hela verksamheten.

Vision

I Öregrunds skola ska alla elever känna glädje, gemenskap och trygghet. Ingen elev ska utsättas för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Tillsammans skapar vi en god miljö som vilar på sunda relationer, trygghet och respekt för varandra. Vi mår bra, vi lär oss på olika sätt och vi lyckas tillsammans! Vårt mål är att barn och ungdomar ska växa upp till självständiga och trygga individer.

Lagstiftning

Diskriminering och trakasserier regleras i Diskrimineringslagen (2008:567) och kränkande behandling i Skollagen (2010:800). Arbetet tar utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter. Utrednings- och åtgärdsskyldighet föreligger för skolan vid kännedom eller påtalande av diskriminering och kränkande behandling. Om skolan inte vidtar skäliga åtgärder, brister i dokumentation eller om skolans plan inte lever upp till lagstiftningens krav, kan huvudman åläggas att betala skadestånd eller diskrimineringsersättning till utsatt elev.

Diskriminering

Diskriminering är enligt lagstiftning när skolan på osakliga grunder missgynnar eller negativt särbehandlar en elev kopplat till en eller flera diskrimineringsgrunder. Dessa grunder är kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck och ålder.

Trakasserier

Trakasserier är uppträdanden som kränker en elevs värdighet. För att klassas som trakasserier skall uppträdandet ha samband med en eller flera diskrimineringsgrunder. Trakasserier kan vara fysiska, verbala, psykosociala eller ske via texter och bilder. Såväl elever som skolpersonal kan göra sig skyldiga till trakasserier.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är i likhet med trakasserier, uppträdanden som kränker en elevs värdighet fysiskt, verbalt, psykosocialt eller genom texter och bilder. Skillnaden är att kränkande behandling inte kopplas till diskrimineringsgrunder. Såväl elever som skolpersonal kan göra sig skyldiga till kränkande behandling. Mobbning kan ses som en form av kränkande behandling, som innebär ett upprepat negativt beteende mot en elev.

Barnkonventionen – svensk lag

Barnkonventionen ger en definition av vilka rättigheter som borde gälla för alla barn i världen. Sverige ratificerade Barnkonventionen 1990 och 1 januari 2020 blev Barnkonventionen lag. Detta innebär att Barnkonventionen tas in i den nationella lagstiftningen. Den får därmed samma rättsliga status som andra nationella lagar. Artiklar i Barnkonventionen som är speciellt viktiga i arbetet för att förebygga kränkande behandling och diskriminering är Artikel 2: Rätten att inte diskrimineras utifrån ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i livet.

Skolans arbete

Skolans arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling kan beskrivas utifrån tre olika nivåer; främjande, förebyggande och åtgärdande.

Främjande arbete

Det främjande arbetet riktas mot alla elever utan förekommen anledning, som en naturlig del i skolans verksamhet. Arbetet genomförs av alla vuxna på skolan, i alla möten med eleverna. Målet är att skapa en trygg och inkluderande skolmiljö som gynnar elevernas lärande och utveckling. En viktig förutsättning för det är goda relationer. All skolpersonal arbetar därför aktivt med att skapa ett tillitsfullt klimat och förtroendefulla relationer med och mellan eleverna. Även goda relationer med vårdnadshavare är viktigt och därför förespråkas en regelbunden kontakt för möjlighet till ett bra samarbete.

Eleverna har inflytande och är delaktiga i planering och genomförande av aktiviteter som främjar en god stämning på skolan. Deras demokratiska kompetens stärks genom att de får vara med och påverka beslut som rör dem, ha inflytande över undervisningen, ges möjlighet att uttrycka sin mening och kunna påverka lärmiljön.

Förutom det dagliga arbetet sker återkommande gemensamma aktiviteter och temaveckor med ett fördjupat värdegrundsarbete.

Skolans plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling presenteras på klassråd, skolråd, föräldramöten, arbetsplatsträffar och vid introduktion av nyanställd personal.

Exempel på främjande insatser:

- Gemensamma värdegrundsveckor vid terminsstart och vid ett par tillfällen under läsåret i form av en "barnkonventionsvecka" och en "tillsammansvecka".
- Gemensamma aktiviteter som sångsamlingar, "Fritidshemmets dag" och traditioner vid högtider.
- Faddersystem mellan klasserna.
- I undervisningen används en variation av böcker och material utifrån olika teman för att med ett normkritiskt förhållningssätt öka kunskap och förståelse för olikheter och alla människors lika värde.
- Elevernas ges möjlighet att i olika forum diskutera normer, attityder och värden. Förutom i undervisningen sker också insatser på gruppnivå som t.ex. "kompisprat" i åk 2 och "pubertetsnack" i åk 5.

- Samverkan med externa aktörer för möjlighet till olika studiebesök och utflykter i närmiljön. I åk 4 eller 5 deltar klassen i "Riddarskolan" som är ett arbete tillsammans med Roslagens norra pastorat. Vid fem tillfällen får eleverna arbeta med teman; tålmod, ärlighet, vänskap, tjänstvillighet och trofasthet.
- Organiserad rastverksamhet för en variation av aktiviteter och främjande av elevernas lek och gemenskap. Aktiviteterna anslås på dörrarna i god tid. Årskurs 2-6 är delaktiga i planering och genomförande.
- I elevråd, fritidsråd och matråd ges elever möjlighet att påverka och vara delaktiga i olika beslut och aktiviteter.
- Satsning på att vara en s.k. rörelseskola för att främja hälsa, välbefinnande och skolprestation.
- Pedagoger planerar och genomför utflykter och friluftsdagar så att alla elever ges förutsättningar att delta.
- Pedagogerna ansvarar för indelning vid grupparbeten och placeringar i klassrum och matsal. Det finns alltid närvarande vuxna som äter tillsammans med eleverna.
- Hälsosamtal hos skolsköterska och trivselsamtal med skolkurator.

Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet består av aktiva åtgärder för att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det förebyggande arbetet görs i fyra steg.

1. Kartläggning/undersökning av risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
2. Nulägesanalys av orsaker till risker.
3. Fastställande av mål och genomförande av åtgärder för att förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling samt främjande av lika rättigheter och möjligheter.
4. Uppföljning och utvärdering av arbetet.

Åtgärdande arbete – Anmäla, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Med det åtgärdande arbetet menas hur och vem på skolan som ska agera vid misstanke eller påtalande av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. I Östhammars kommun finns en gemensam handlingsplan för det åtgärdande arbetet.

Vid misstanke eller påtalande föreligger en skyldighet att skyndsamt påbörja en utredning. I Östhammars kommun används det digitala verktyget Drafit KB process för att rapportera och utreda diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i förskolor och skolor.

Vårdnadshavare uppmanas att ta kontakt med skolan vid misstanke om att någon av skolans elever blivit utsatt. Samtliga vuxna på skolan har ett ansvar för att uppmärksamma och arbeta mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Elevhälsan har en viktig roll som stödande och vägledande i arbetet.

Arbetsgång vid misstanke om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

- När en personal får information om eller blir vittne till diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling ingriper denne direkt för att bryta situationen och värna om de som är berörda.

Vid misstänkt kränkning mellan elever samtalar personalen med de inblandade för att få reda på allas upplevelser av vad som hänt och vilka åtgärder som behövs. Om en personal misstänks ha kränkt en elev samtalar rektorn med de berörda.

- Personalen som ingripit upprättar en kränkingsanmälan och kontakter berörda vårdnadshavare. Genom anmälan informeras rektor samt huvudman om händelsen. Personalen informerar mentor och annan aktuell skolpersonal.
- Huvudman fattar beslut om huruvida ärendet, i och med de initiala åtgärderna, kan anses utrett eller om ärendet ska utredas vidare.
- Om ärendet ska utredas vidare utser rektor ansvarig för utredningen. När personal misstänks för kränkning av en elev är det dock alltid rektor som gör utredningen. Utredning, åtgärder och uppföljning dokumenteras i Draftit KB Process.

Ansvar och delaktighet

Elever

Elevernas delaktighet är av stor betydelse och anpassas efter ålder. Eleverna deltar aktivt i det främjande arbetet och är engagerade i de olika aktiviteterna. I det förebyggande arbetet svarar eleverna varje läsår på en trygghetsenkät samt kan delta i trygghetsvandringar. Eleverna får ta del av kartläggningen och komma med förslag till det fortsatta arbetet.

I mentorssamtal och utvecklingssamtal samt vid olika hälso- och trivselsamtal med elevhälsan ges eleverna enskild möjlighet att prata om hur de upplever trivseln och tryggheten på skolan och lämna synpunkter och förslag på åtgärder. Eleverna har även möjlighet att bidra i arbetet genom klassråd och elevråd.

Skolpersonal

Arbetslagen träffas regelbundet för möjlighet till ett gemensamt främjande, förebyggande och åtgärdande arbete. Arbetslagen ansvarar för att planera och genomföra främjande aktiviteter. I det förebyggande arbetet bistår arbetslagen vid genomförande av kartläggning och är delaktiga i nulägesanalys, mål, genomförande och uppföljning av åtgärder. Skolans personal är tillsammans med eleverna under hela skoldagen och har ansvar att uppmärksamma och agera på risker och misstanke av diskriminering trakasserier och kränkande behandling.

Mentor

Mentorn har ett nära samarbete med elever och vårdnadshavare för att tidigt uppmärksamma elevers behov av stöd. Mentorn samverkar med övrig skolpersonal i det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet.

Elevhälsa

Elevhälsan deltar i det dagliga värdegrundsarbetet och ha ett nära samarbete med övrig personal på skolan. Elevhälsan bidrar med sin kompetens i arbetet med att skapa en god lärmiljö.

Elevhälsan är delaktig i arbetet med att ta fram planen. Elevhälsan ansvarar bl.a. för sammanställning av kartläggning, analys, mål, åtgärder och uppföljning som görs av eleverna och arbetslagen.

Skolledning

Skolledningen ansvarar för att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja elevers likabehandling och att motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Rektor ansvarar för att det finns rutiner för arbetet och att det efterföljs av all skolpersonal. Rektor ansvarar för att planen upprätthålls, utvärderas och uppdateras årligen.

Kartläggning och nulägesanalys

Kartläggningen sker genom elevenkäter, trygghetsvandringar, intervjuer med elever samt genomgång av statistik gällande kränkingsanmälningar, synpunkter och förslag som lämnats in. Vårdnadshavare ges möjlighet att vid föräldramöten och skolråd diskutera frågor som rör trygghet och skolans främjande, förebyggande och åtgärdande arbete. Vid behov erbjuds även enskilda möten. Eleverna får ta del av enkätsvar och diskutera det fortsatta arbetet i klasserna och i elevrådet. Arbetslagen analyserar kartläggningen och reflekterar över de observationer och samtal som sker i olika former med eleverna i det dagliga arbetet. Utifrån analysen väljs prioriterade förbättringsområden ut och mål och aktiviteter för det fortsatta arbetet fastställs.

Skolans och fritidshemmets nulägesanalys

Skolpersonalen upplever att det är en bra stämning på skolan. Skolan är bra organiserad och kan erbjuda eleverna stimulans och vägledning utifrån behov. Eleverna upplevs trivas och ha det bra tillsammans. Det finns goda relationer med och mellan eleverna. Det förekommer sällan konflikter eller någon form av kränkningar. Om svårigheter uppstår så hanteras det direkt. För att utveckla arbetet vidare finns det ett behov av att fortsätta arbeta aktivt med främjande och förebyggande insatser och att utveckla elevernas delaktighet ytterligare då det visat sig ha en god effekt. Det bedöms betydelsefullt att fortsätta arbeta med normer och värden men även med den fysiska miljön. Det framkommer att det är viktigt att säkerställa en god ljudnivå och att miljön är lugn för att eleverna ska uppleva studiero i klassrummen, matro i matsalen och trivsel i omklädningsrummen.

Elevernas åsikter och tankar

Eleverna uppger att det känns bra att komma till skolan, att de trivs och känner sig trygga. De allra flesta har kompisar att vara med och någon vuxen på skolan att vända sig till vid behov. Det sker få kränkningar. Det som främst förekommer är oönskade kommentarer eller att det är någon i klassen som retas.

Årskurs F-3

Eleverna svarar positivt på frågor om trygghet på lektioner, raster, matsal och fritids. Elever uppger att det kan vara pratigt på lektionerna och att uppgifter kan vara svåra att göra eller förstå. Främst framkommer svårigheter gällande idrottshallens omklädningsrum, även om de allra flesta upplever sig trygga även där. Elever uppger att det kan vara högljutt och rörigt, svårt att hinna duscha och att de inte känner sig trygga med att byta om inför varandra. Några elever känner att det kan bli konflikter på raster när vuxna inte är i närheten. Arbetet med skolans ordningsregler har bidragit till en tryggare arbetsmiljö för eleverna.

Årkurs 4-6

Eleverna tycker att det känns lättare att gå till skolan om de vet att de ska göra något roligt under dagen, om andra elever är glada och om alla hälsar på varandra. En del elever uppger att det som kan påverka dem negativt är om det är trötta eller om de haft någon konflikt med en kompis som inte har retts ut. En del kan känna oro för vem de ska vara med ifall den kompis de vanligtvis är med är frånvarande.

De flesta elever tycker att det oftast är arbetsro på lektionerna men en del uppger att det kan vara pratigt eller att de på andra sätt kan störas av klasskompisarna vilket kan göra det svårt att koncentrera sig.

En del elever har upplevt orättvisor i form av att bli tillrättvisade av skolpersonal utan att de tycker att de har gjort något fel, att de inte alltid blir lyssnade på och förstådda vid t.ex. en konflikt och att de ibland inte fått göra samma saker som andra.

De platser som eleverna uttrycker svårigheter kring är idrottshallens omklädningsrum, att möta äldre elever t.ex. i farleden och toaletterna vid matsalen. Elever beskriver att de i omklädningsrummet kan utsätta varandra för t.ex. slag med handduken som är menat som skoj men som är oönskat. De elever som känt oro i möte med äldre elever uppger att det minskat mot tidigare. Toaletterna vid matsalen upplevs lyhörda vilket leder till stress om de hör att någon är utanför.

Mål och uppföljning

Målen tas fram utifrån kartläggningar och den nulägesanalys som gjorts.

Uppföljning av planens mål sker årligen och utifrån denna upprättas en ny plan. Ansvarig för detta är skolans rektor.

Prioriterade mål 2023

Mål: Att eleverna känner sig trygga i omklädningsrummen och andra fysiska miljöer.

Åtgärder

- Undersöka möjligheten att minska antalet elever i omklädningsrummen genom att inte fler klasser vistas där samtidigt.
- Se över draperier och möjlighet att duscha enskilt.
- Tillgång till vuxna vid förflyttningar och i omklädningsrum.
- Trygghetsvandringar ska genomföras med alla klasser.

Utfall

Vid schemaläggning har det strävats efter att undvika att flera klasser är i omklädningsrummen samtidigt. Det finns tillgång till duschdraperier för avskildhet och en separat toalett med duschmöjligheter. Skyltar har satts upp för ökad tydlighet för vilka som omklädningsrummen är avsedda. Låsen har bytts ut för möjlighet till att låsa dörren för utomstående.

Utifrån att elever fortsätter att uttrycka svårigheter i samband med ombyte i omklädningsrummet fortsätter arbetet med åtgärder för ökad trivsel och trygghet. För att trygga förflyttningar har vi sett till att hämta upp elever vid kapprummen. Vi behöver se till att genomföra trygghetsvandringar även med äldre elever.

Mål: Matro i matsalen

Åtgärder

- Ljuddämpande tavlor har satts upp i matsalen.
- Skolpersonalen ska reagera vid hög ljudnivå.
- Fler vuxna som äter pedagogiskt.
- Personalen har vid enstaka tillfällen provat med ljudvila.
- Fasta platser i matsalen för att öka tryggheten.

Utfall

Det har blivit betydligt lugnare i matsalen och de flesta har matro. Ljudvila har inte införts utan mer fokus på social samvaro runt måltiden. Vid långa köer har barnen fått sätta sig först för att sen ta mat. I början av läsåret så är det alltid oroligt bland de yngre eleverna men det blir bättre när de känner sig trygga och vet vilka regler som gäller.

Mål: Att främja allas lika värde

Åtgärder

- Uppmärksamma vad som är okey att säga till varandra.
- Fortsätta med normkritiskt lärande.
- Fadderverksamhet och fadderdagar
- Läsa böcker
- Se på filmer
- Diskutera och samtala
- Utöka fadderverksamheten

Utfall

All personalen på skolan stöttar och uppmuntrar eleverna till ett bra bemötande av varandra och agerar vid beteende som inte är acceptabelt. Samtal sker i klasser och olika grupper om vad en bra kompis är samt om alla människors lika värde. De flesta elever upplever att de har goda relationer, att vuxna ingriper vid behov och att de trivs och känner sig trygga i skolan. Arbete med normkritik kommer att fortsätta liksom satsningen på fadderverksamhet. Litteratur gällande trygghet och säkerhet på nätet har köpts in och mentorerna har arbetat med ämnet på olika sätt i klasserna. Eleverna har inte tillgång till sina mobiltelefoner under skoldagen. Det framkommer ingen information om att konflikter utanför skoltid som påverkar eleverna under skoldagen. De allra flesta elever upplever att de inte har blivit illa behandlade via bilder eller texter på nätet vare sig av elever på skolan eller av andra. Fadderverksamheten har utökats och kommer att fortsätta utökas som en del av det främjande arbetet då det stärker elevernas relation till varandra.

Prioriterade mål 2024 för skola och fritidshem

Nuläge/behov	Mål	Åtgärd	Ansvar	Uppföljning
Elever upplever otrygghet i omklädningsrum och vid toaletter. Kartläggning av trygga och otrygga områden.	. Elevernas delaktighet i arbetet med trygghetsvandringar ska ökas.	Elever som känner obehag att duscha med andra ska erbjudas enskild dusch. Trygghetsvandringar och/eller arbete med trygghetskartor ska ske tillsammans med eleverna.	All personal	Juni och dec
Fortsatt behov av att arbeta med normer, värden och relationer för att säkerställa en fortsatt positiv utveckling. Se till att alla känner sig trygga på rastera.	Främjande och förebyggande insatser ska vara identitets- och relationsstärkande och främja allas lika värde. Ökad trygghet i samband med raster.	I klasser och grupper arbeta med olika teman och ett normkritiskt förhållningssätt. Läsa böcker, se på filmer och arbeta med olika material som handlar om t.ex. identitet, känslor, relationer och samtycke. Fortsatt behov av att vuxna finns nära barnen på raster Utöka antalet aktiviteter i fadderverksamheten.	All personal All personal	Dec Dec.

Kommentar till de prioriterade målen

I en tidigare granskning av arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i skolan i Östhammars kommun identifieras behov av att; säkerställa att även enheternas servicepersonal informeras om sina skyldigheter enligt skollag och diskrimineringslag, att öka kunskap om kränkningar utifrån diskrimineringsgrunderna och att eleverna involveras i det främjande och förebyggande arbetet i den grad som är möjlig. På arbetsplatsträffar och möten i arbetslagen sker återkommande fortbildning av skolans personal och där diskrimineringsgrunderna uppmärksammas. Rektor träffar även servicepersonal för information och genomgång rutiner och ansvar gällande skolans främjande, förebyggande och åtgärdande arbete. Arbeta för ökad struktur för elevernas delaktighet sker fortlöpande.